

Silvia Bystričanová

STAČÍ, ŽE SA MÁME RADI

Silvia Bystričanová

STAČÍ, ŽE SA MÁME RADI

Silvia Bystričanová

STAČÍ, ŽE SA MÁME RADI

slovart

Copyright © Silvia Bystričanová 2025
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2025

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-7599-2

Túto knihu venujem tým, ktorí hľadajú súvislosti,
vzájomné prepojenia všetkého so všetkým.
Súvislosti rozpoznateľné v bode, o ktorom môžeme povedať
ešte nie a už nie...

**Zároveň knihu venujem súrodencom,
ktorí sa vedia mať radi
aj napriek povahovým rozdielom.
Láska je schopnosť mať rád.**

Prológ

Človeka chtiac-nechtiac ovplyvňuje všetko okolo. Ľudia, miesta, udalosti, hudba, farby, počasie. Petra Bergera najviac ovplyvňoval fakt, že bol najmladší z troch súrodencov. Ak by ste sa však opýtali jeho staršieho brata Tichomíra Bergera, povedal by vám, že Peter ako najmladší z rodu bol všetkými rozmaznávaný, a stál by si za tým, že práve on ako najstarší niesol v detstve aj teraz ťažké bremeno zodpovednosti za ostatných súrodencov. Peter to od neho počul toľkokrát, že bol náchylný tomu občas veriť. Svoju pozíciu tretorodeného vnímal ako najslobodnejšiu. Akoby rodičia minuli energiu na starších súrodencov a od neho očakávali už len to, aby nenápadne bol. Prišiel na svet s odstupom niekoľkých rokov po sestre Antónii, ktorú nikto v rodine nenazval inak ako Tonka. Viac ako sestru ju vnímal ako svoju opatrovateľku, ktorá ho v detstve poučovala, kontrolovala mu úlohy, upratovala skriňu. K oveľa staršiemu bratovi si našiel cestu až v dospelosti, keď si už nič nemuseli dokazovať. Rodičia šalamúnsky rozhodli, že ich deti dostanú mená, ktoré budú práve v kalendári v deň, keď sa narodí. Tonka neraz vtípne podotkla, že je fajn, že sa 6. januára narodila ako dievča, lebo ako chlapec by sa musela volať Traja králi, čo by bolo zárukou

roztrojenej osobnosti. Nikto sa nečudoval, že v dospelosti po smrti rodičov ostali v rodičovskom byte spolu bývať Peter a Antónia. Rokmi naučené spolužitie ich priviedlo na myšlienku, že čoskoro štyridsiatnik potrebuje v domácnosti ženskú ruku aj sestrine pripomienky a Antónia potrebuje k životu bratovu pokojnú povahu a nadhľad, ktorý získal práve tým, čomu sa profesionálne venoval. Peter Berger vypratával byty a domy po zosnulých. Pre niekoho desivá predstava a pre pozostalých často úľava, že to nemusia robiť oni.

Dnes som zistil, že rád premýšľam o ľuďoch, ktorých nepoznám.

Ťažké domové dvere sa prudko zabuchli. Nemal rád tento zvuk. Každého v dome to vyrušovalo, ale nenašiel sa nikto, kto by ich opravil. Čo patrí všetkým, nepatrí v podstate nikomu. A aj keď tento nepríjemný zvuk zakaždým očakával, vždy sa strhol. Veľký lodný kufor, ktorý kúpil pred rokom v internetovej aukcii, posunul nohou k schodisku, vyzliekol si kabát a prehodil si ho cez plece. Čakalo ho štyridsaťosem schodov, ktoré sa rokmi opotrebovali a boli na niektorých miestach veľmi šmyklivé. Obyvatelia domu poznali tieto miesta ako naučené slepé mapy a automaticky sa im vyhýbali. Len občasné návštevy stúpili do nebezpečnej zóny a vtedy ich prezradili tlmené nadávky vypustené z úst vo chvíli, keď sa nahnevane dvíhali zo zeme. Na každej domovej schôdzi sa hovorilo o tom, že by sa s tým starým schodiskom malo už niečo robiť, ale v kútiku duše všetci dúfali, že ich tieto schody prežijú. Šachovnicová dlažba z polovice päťdesiatych rokov, ktorú už v meste v obytných domoch nenájdete, pripomínala Petrovi detstvo, keď ako deti utekali dolu schodmi a so sestrou hrali hru na biele štvorce. Pravidlá hry nedovoľovali dotknúť sa chodidlom čierneho štvorca, čo Antónia porušovala

zakaždým, keď prehrávala. Peter nepodvádzal nikdy. Vedela, že brat, ktorý je pred ňou, ju nevidí, preto obísť pravidlá hry považovala za ospravedlňujúci dôvod. V podstate im to ostalo dodnes. Peter vo svojom živote ctil pravidlá a Antónia všetko prispôbila tomu, aby sa na konci dňa za každú cenu cítila ako víťaz.

Zhlboka sa nadýchol a na jeden nádych vyniesol ťažký kufor na prvé poschodie. Položil ho a premýšľal, kedy sa to stalo, kedy stratil svoju pôvodnú silu. Kedysi vyniesol kufor bez zastavenia až na vrchné poschodie a takmer sa pritom nezadýchal. Človek si uvedomuje svoju existenciu, uvedomuje si množstvo udalostí, ktoré ho sprevádzajú, vníma stres aj chvíle odpočinku, ale prehliada, ako rýchlo pomedzi to všetko nenápadne starne. S pocitom akejsi nemennosti vníma seba prostredníctvom toho, čo v sebe pozná, preto je zaskočený, keď mu začnú ubúdať sily alebo sa mu rozbúši srdce, keď kráča do schodov. Nepoznané odjakživa ťaká. Obava z nenápadného starnutia a zo straty sily pramení z pocitu bezmocnosti a z toho, že sa to nedá zvrátiť.

Keď zadýchaný míňal dvere na treťom poschodí, všimol si, že suseda pootvorila dvere a malou škárou ho pozorovala. Robila to pravidelne, keď započula buchnúť vchodové dvere. Pani Bartáková bola spoľahlivejšia ako bezpečnostná kamera. Jej tvár získala od zlostnej zvedavosti farbu plesne na marmeláde. Už-už mala na jazyku, že sa opýta, čo ťažké nesie v kufri, no predbehol ju.

„Dobrý deň, pani Bartáková. Nebojte sa, mŕtvolu v ňom nenesiem.“

Výpleštila naňho oči a rýchlo bez jediného slova pribuchla dvere.

„Zatiaľ,“ doložil pološeptom.

Ani sám nevedel, prečo jej to povedal, ale niektorí ľudia ho zvláštnym spôsobom znervózňovali a dráždili zároveň, rovnako ako ho znervózňovalo poľahovanie nosom či šľukanie

perom. Na to bol expert jeden z jeho zamestnancov. Peter Berger sa vedel na pár minút ovládať, ale potom vyštekol alebo utrúsil na dotýčného sarkastickú poznámku, aby s tým zlovykom niečo robil, kým ho niekto psychicky labilný neprizabije. Vedel o sebe, že trpí mizofóniou, že má zvýšenú citlivosť na nepríjemné zvuky, obzvlášť na vysoko postavené hlasy, aký mala aj pani Bartáková.

Prehodil si kufor do druhej ruky a s malou prestávkou na vydychanie zastal pred dverami bytu Bergerovcov. Chvíľu nemohol trafiť kľúčom do zámky, ale keď konečne odomkol a vošiel dnu, uľavilo sa mu. Mal tento byt rád. Pripomínal mu láskavých rodičov a starý zachovalý nábytok mu dával pocit akejsi istoty a ukotvenia, čo vzhľadom na svoju povahu považoval za nutnosť. V tomto nemennom priestore sa spájala minulosť s prítomnosťou. Dokonca to dotiahol do takej absurdnosti, že odmietal vymeniť zničený vychodený koberec v obývačke. Keď sa na to Antónia predsa len v jeden deň odvážne podujala, týždeň s ňou neprehovoril. Prešla to myknutím pleca a s vystrčenou bradou mu vtedy povedala, že jej to jeho tvrdohlavé ticho za nový koberec stojí. Nechápal, prečo trvala na novom koberci, keď k nim aj tak nikto nechodil. Teda okrem Renáty, ale tá sa za návštevu nepočíta.

Peter postavil kufor doprostred obývačky, ktorú používal aj ako svoju pracovňu. Sestra nenamietala. Považovala sa za osobu s dobrou povahou. Nemala rada konflikty a k životu jej postačovala malá izba za kuchyňou preplnená knihami.

Sadol si do pohodlného kresla v rohu miestnosti a dlho sa díval na objemný kufor, akoby chcel očami odsunúť čas, keď sa dozvie, čo všetko je v ňom ukryté. Mal to rád. Rád o nepoznanom premýšľal, hádal, dúfal.

Vedľa kresla stál vyblednutý glóbus, v ktorom boli dve fľaše kvalitnej whisky, takmer prázdna karafa a tri ťažké poháre značky Bohemia. Nalial si na dno, pohybom ruky rozkrútil tekutinu a na jeden hlt ju vypil. V tomto byte malo všetko

značku renomovaného výrobcu. Kreslo bolo od prestížneho českého dizajnéra Jindřicha Halabalu a nesmelo chýbať takmer v žiadnej domácnosti v čase Československej republiky, v kuchyni sa tešili pozornosti drevené stoličky od firmy Thonet. A aj keď tonetky neboli bohvieako pohodlné na sedenie, nikdy to nahlas nepovedal, akoby to bol hriech nachádzať nedostatky na tom, čo mal rád. Porcelán v kuchyni aj dekoratívny porcelán vo vitríne ukrýval značky Rosenthal, Spitzl, Thun a Bihl. Antónia poznajúc bratov vzťah k starému porcelánu a aj jeho cenu ho umývala ručne a občas s povzdychom zagánila na umývačku riadu, akoby ju za niečo vinila.

Konečne vstal a otvoril kufor. Pri pohľade na rôzne dokumenty, zápisníky, staré fotky aj akúsi zažltnutú mapu sa mu na tvári rozlial úsmev. Takmer zbožne si kľakol. Trvalo mu približne tri hodiny, kým roztriedil obsah kufra. Prvú skupinu tvorili predmety hodné ďalšieho skúmania, druhú skupinu označil ako bezvýznamnosti a tretia bola určená na ďalší predaj prostredníctvom jeho internetovej stránky či kamarátovho starožitníctva. Keď si sadal do svojho kresla a textilnou vreckovkou si utieral spotené čelo, začul na chodbe sestru.

„Už si doma?“ opýtala sa napriek tomu, že si všimla bratove topánky.

„Áno,“ povedal monotónne.

Postavila sa do dverí obývačky a pri pohľade na brata a jeho vytriedené kopy len vzdychla.

„Ach, zas s tebou nebude tri dni žiadna reč.“

„Zdá sa,“ skonštatoval, pričom neodtrhol pohľad od obsahu kufra.

Potichu zatvorila dvere, aby ho nerušila, prezliekla sa do pohodlného domáceho oblečenia, urobila si obľúbené kakao a zapla televízor, aby si po dlhom pracovnom dni vložila nohy. Nikdy celkom nevnímala prebiehajúci program v televízii, obraz aj zvuk mala len ako kulisu a zámienku na to, aby sa mohla nezúčastneným pohľadom dívať pred

seba. Bola to jej forma nevyhnutného relaxu po práci s ľuďmi. Často hovorila bratovi, že si ani nedokáže predstaviť, aké rôzne typy čudasných ľudí chodia k nej do salónu, že je to neprenosná skúsenosť a rozprávať o nich je len tieňom toho, akí sú v skutočnosti.

Najprv prevádzkovala len zabehnuté vlasové štúdio, v ktorom pracovali dve kaderničky, ale keď pri rozhovore so zákazníkami zistila, že ľudia svojmu zvieraťu doprajú viac ako sebe, v nevyužitom priestore prenajatej budovy otvorila aj salón pre psy. Mala šťastie, že práve vtedy stretla Renátu. Bola to energická moletná tridsaťdeväťročná žena so schopnosťou naučiť sa všetko, čo si zaumieni. Antónia jej zaplatila kurzy strihania psov a potom ešte ďalšie dva, no táto nemalá investícia sa jej veľmi rýchlo vrátila. Renáta to vedela so zvieratami rovnako dobre ako s ľuďmi. Aj keď Antónia bola od nej o šesť rokov staršia, rozumeli si ako rovesníčky a veľmi rýchlo ich pracovný vzťah prerástol do kamarátstva. Renáta jej vedela povedať pravdu spôsobom, ktorý neurazil, ale trafil do čierneho. Zmysel pre povinnosť, veselá povaha a obdivuhodná životaschopnosť z nej robili človeka, ktorého je dobré mať blízko seba.

Ubehla asi polhodina, ktorá Antónii stačila na to, aby pokriala a vyhnala z hlavy všetkých ľudí, ktorých dnes stretla. Neprijemných, milých, čudných aj tých nenápadných. Každého si niesla domov a len v samote ich vedela poslať od seba svojou cestou. Vtedy sa cítila mlado a opäť plná energie. Už dávno pochopila, že brat má pravdu, že v tomto byte je oáza absolútneho pokoja.

Peter nazrel do jej izby, v ktorej málokedy zatvárala dvere.

„Už si hladný?“

„Áno, ale ak si unavená, objednám si rezance udon a tebe karí.“

Poznal jej obľúbené chute aj jej tichú únavu.

„Nie. Dnes niečo rýchle navarím,“ zastavila ho. „Mám od rána neskonalú chuť na prívarok s volským okom.“

„Mňam,“ prehltol lačnú slinu a usmial sa na ňu.

Rýchlo sa rozhodol, že jej dnes pomôže ošúpať zemiaky. Obdivoval ju, ako sa dokáže po polhodine oddychu nakopnúť k ďalšej práci. V tom bola po mame.

Večeru mali raz-dva hotovú. Nikdy sa nemuseli dohadovať o prácach v domácnosti. Robil ten, kto mal práve čas. Niekedy sa stalo, že obaja boli veľmi vyčerpaní či unavení, a vtedy neriešili ani prach, ani jedlo, ani kopy špinavého oblečenia. Stresu mali dosť v práci, preto povýšili domácu pohodu nad všetko ostatné. Doma sa dokázali tešiť zo všetkého aj z ničoho. Bol to stav mysle, ktorý si vedome vypestovali a obaja ho považovali za najušľachtilejší spôsob života. Niekomu by sa to mohlo zdať nudné, ale to len preto, že k tomu zatiaľ nedospel. Vedieť sa stíšiť, rozoznať podstatné od toho, čo vie chvíľu počkať a čo vôbec netreba, to vyžaduje snahu hľadať súlad v povahe, okolnostiach aj v nárokoch na vlastnú spokojnosť.

Peter považoval za zázrak, že so sestrou mal taký vyvážený harmonický vzťah a zároveň mal pocit, že práve ich súlad ho odvieď od potreby intenzívnejšie si hľadať stálu partnerku. Občasné stretnutia so ženami ho len utvrdzovali v tom, že je mu so sestrou dobre. Aspoň nateraz.

Na horúcom oleji zaškvŕčalo vajce. Očami sa opýtal sestry, či si aj ona dá dve, a keď prikývla, rozbil ešte ďalšie tri vajcia. Milovala pocit, keď sa jej v ústach prevažovalo jedlo a chuťové poháriky vysielali správu o tom, ako dobre je na svete systému človeku. Pomaly vkladala do úst lyžicu s prívarkom a hneď za tým rýchlo vložila kúsok volského oka, aby v dokonalom premiešaní chutí vklázať pokrm do žalúdka. Nepatrne sa usmiala kútikom úst. Nechápala, ako môžu niektorí ľudia jedlo zhltnúť. Považovala to za barbarstvo. Jedenie je komunikácia medzi telom a dušou. Chvíľu jazyk omieľa jedlo ako slová a potom duša hľadá v človeku vďačnosť. Dojedla a spolu s bratom takmer naraz povedali: „Ďakujeme za tento pokrm.“ Tento zvyk si niesli z detstva, keď to po každom jedle

od nich vyžadovala mama, ale až v dospelosti dali do týchto slov aj skutočnú vďačnosť.

„Budeš ešte pracovať?“ opýtala sa aj napriek tomu, že poznala odpoveď.

„Áno,“ odmlčal sa a zahľadel sa niekam do kúta. „Celý deň som strávil v byte starej ženy, ktorá žila sama, možno bola až príliš osamelá, ale žila v tom byte rada. To bolo cítiť aj vidieť na každom kroku.“

„Nedesí ťa prehŕňať sa vo veciach neznámych ľudí, ktorí ešte pred pár dňami žili?“

„Nie. Desí ma skôr to, že sú cudzí pre potomkov či pozostalých. Takmer nič o nich nevedia. Česť výnimkám,“ dodal rýchlo.

„Ako to myslíš?“

„Nuž, vedia napríklad, aké lieky užívali aj meno ich lekára, aj to, kde majú odložené úradné dokumenty, ale nevedia nič o ich snoch ani o tom, na čo mysleli v samote svojej izby počas posledných rokov. Za niektorými aspoň plačú, pri smrti ťažko chorých sa im ulaví a niektorí sa stanú len prázdnu nehnuteľnosťou, na ktorej zarobia.“

„Odkedy robíš túto prácu, začal si byť sarkastický. Uvedomuješ si to?“

Vstal od stola a vo dverách sa prudko otočil. Chvíľu sa na sestru začudovane díval a pritom si šúchal týždennú briadku.

„Nieкто túto prácu musí robiť. A nemyslím si, že som sarkastický. Možno len o niečo viac kritický,“ odmlčal sa a po chvíli pokračoval: „Ja len rád premýšľam o ľuďoch.“